

QADIMGI HINDISTON

Xudoysukurov Jaloliddin
SHDPI 1- BOSQICH TALABASI
Otamurodov Doniyorbek

SHDPI 2- BOSQICH TALABASI

Annotatsiya : Maqolada Qadimgi Hindistonning tarixiy rivojlanishi, ijtimoiy tuzilishi, diniy e'tiqodlari va madaniy merosi tahlil qilinadi. Vedalar davri, Mauriya va Gupta imperiyalarining siyosiy va madaniy ahamiyati qisqacha yoritilgan. Ushbu davrlarning jahon tarixidagi o'rni va bugungi kundagi ahamiyati ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Hindiston. Gang.himolay tog'lari.mohenjedaro va Harappa
Hind daryosi.shakarqamish.paxta.kohinlar .xudolar.fillar.chandallar.xudolar
Indras.apis.tabaqalanish.ibodatxonalar.dehqonchilik.hayvonlarga sig'inish.

Mamlakatdagi asosiy din deb hisoblangan Hindiston dini hinduizmdir. Mazkur yo'nalish Osiyodagi etakchilar pozitsiyasi jihatidan etakchi o'rinlarni egallaydi. Hinduizmning kelib chiqishi uzoq o'tmishda o'z ildizlariga ega va hech qanday asoschisiz, shuningdek, bitta tarkibiy matn mavjud. Bu e'tiqodning ko'plab xudolari bir nechta ilohiyotga ega va o'zlarida hamma joyda Xudodan bo'lgan xususiyatlardan birini o'z ichiga oladi. Asosiy hind dini o'z pozitsiyalarida ruhning turli xil reenarnatsiyalarga bo'lgan qobiliyati haqidagi ta'limotni olib boradi. Imon karma mavjudligini e'lon qiladi. Xinduizm ta'limoti, nafaqat bugungi hayotda namoyon bo'ladigan yaxshi va yomon ishlarning oqibatlarini tushuntiradi. Karma barcha tirik mavjudotlarda mavjud. Reenkarnasyonlar maqsadi, imon qoidalariga, najodga, shuningdek ruhning azoblanishini qayta tiklashdan ozod bo'lishdir. Moksha deyiladi. Agar inson hayotida fidoyilikka ergashsa, u o'z qalbining najodini yaqinlashtirishi mumkin. Hindistonning etakchi dinlari me'moriy va haykaltaroshlik san'ati asarlari bo'lgan bir nechta hindlar ibodatxonalari bilan ifodalanadi. Ularning har biri muayyan xudoning sharafiga qurilgan.

Hindiston aholisi "jati" deb nomlangan ko'plab guruhlarni o'z ichiga oladi. O'z navbatida, turli xil kastlar vannada birlashtirilib, ko'plab mulklardir. Biror kishining turmush qurishdan tortib, kasb-hunar egallab olgan barcha hayotiy vazifalari muayyan maxsus va qat'iy qoidalarga bo'ysunadi. Turli kast guruhlari vakillari o'rtasidagi nikohlar hozir juda kam uchraydi. Kelinlar va kelinlar hindulikni chaqaloqlik davrida bo'lishadi. Ota-onalar kelajakdagi turmush o'rtoqlarni belgilaydilar . Hindistonning etakchi dinida ajralishning taqiqlanishiga, shuningdek, beva ayollarning ikkinchi darajali nikohlariga oid qoidalar mavjud. Biroq, hozirda istisnalar mavjud. Tananing o'limidan keyin Hinduizm tarafdorlari ko'pincha yondiriladi. Bu maqsadda maxsus dafn marosimlari yaratilgan.

Hinduizm Hindistonda aholining sakkiz foizi orasida keng tarqalgan. Bu deyarli sakkiz yuz ellik million odam.Tarqalgan ikkinchi o'rinda turadigan Hindiston dini Islomdir. Mamlakatga yettinchi asrda arablar kirib keldi va o'n birinchi asrda uning asosiy tarqalishi boshlandi. Hind musulmonlari ko'pxotinlilikka cheklovlar qo'yadilar. Hindistonda diniy e'tiqodlar ko'pchilikni tashkil qiladi. Buddizm, Sikhizm, Zardushtiylik, Yahudiylik, Jainizm va boshqalar. Aholisining kichik bir qismi xristianlikni targ'ib qiladi. Hindistonda katolik bor.

Eng qadimgi dunyo dinlaridan biri - buddizm, bizning zamonamiz oldidan paydo bo'lgan. Uning kelib chiqishi V asrda, Vatan esa Hindiston davlatidir. Uning shartlariga ko'ra, har bir jonzot, ayniqsa, insonga azob-uqubatlardan ozod bo'lish beriladi. Bu har bir ruh bilan ta'minlangan Buddaning tabiatiga bog'liqdir. Hindlarning farqli o'laroq, bu imon vakillari kastlarda birlashmaydilar. Buddist ta'limining izdoshi har qanday samimiy qabul qilingan shaxs bo'lishi mumkin. Hindistonga bu e'tiqod tug'ilishiga qaramasdan, mamlakatda uning taqsimoti juda kichik. U asosan Tibet tomonidan, va ba'zan Shri Lankan oqimlari bilan ifodalanadi. Buddaning ta'limoti asosan hinduizumni so'ndirdi. U Vishnu xudoida buni amalga oshirdi.

Mamlakat ko'chalarida Sikhizm izdoshi soqol va yorqin salla tomonidan tan olinishi mumkin. Islom va Hinduizmni birlashtirgan imonning vakili. Sikhlar Guruni va Grant Sahibning muqaddas yozuvini topadilar.

Hindistonda mavjud bo'lgan boshqa dinlar o'z e'tiqodlari haqida gapiradigan oz sonli imonlilarga ega. Ushbu ta'limotlar qarama-qarshilikni zo'ravonlik va er, suv, olov va havo kabi elementlarning tozaligi bilan tasdiqlaydi

To'lg'azish qadimiy Hindiston qabilalari ovchilik ko'chib va taxminan 6-7 ming. Miloddan avvalgi barqaror qishloq xo'jaligi uchun to'plab. e. 3 ming yil oxiriga kelib. Bu hududlarda shahar tipidagi aholi punktlarining bir juda rivojlangan madaniyat allaqachon mavjud. qadimgi Hindiston eng qadimgi dinidir u "harappan" zamonaviy olimlar deyiladi. Bu tsivilizatsiya deyarli bir ming yillikka davom etdi. qadimiy hind harappan shaharlarda yaxshi xunarga ishlab chiqilgan va savdogar boy sinf bor edi. Nima, bu madaniyat bilan bo'ldi - noma'lum. Boshqalar Bu davrda boy shaharlar, baribir Shuning uchun, shunchaki bankrot ketdi va tark qilindi, deb ishonaman Ba'zi tadqiqotchilar, keng ko'lamli falokat bor edi, deb taklif qilgan. Keyinchalik, Hindistonda, uzoq vaqt davomida musulmon sulolasi tomonidan boshqariladi bo'ldi. 1526-yilda, bu hududlar Hindiston keng imperiyasi tarkibiga bo'lib, ulardan so'ng Xon Bobur, fath Buyuk Mo'g'ullarning. Bekor davlat Britaniya mustamlakachilar faqat 1858 yilda edi.

Asrlar davomida bu mamlakat izchil bir-biriga ergashib keldi: qadimgi Hindiston Vedik din. Induizm. Bugungi kunda bu din Hindistonda yuksak bo'ladi. Uning tarafdorlari aholining 80% dan ortiq bo'ladi. Buddizm. aholining Bugungi kunda tavba

Vedism - qadimiy Hindiston eng qadimgi din. Ba'zi olimlar u qadimiy davlat katta Nihol g'oyib so'ng, bu mamlakatda bir oz vaqt paydo taklif - Arctis. Albatta, bu rasmiy versiyasi emas, balki aslida juda qiziqarli va ko'p tushuntiradi. Bu gipotezaga ko'ra, noma'lum sabablarga ko'ra oldin uzoq vaqt, Yer o'qi banddir. Natijada, iqlim keskin o'zgardi. Arctida joylashgan yoki Shimoliy qutbda, yoki zamonaviy qutb qit'a hududlarida juda sovuq edi. Shuning uchun, yashaydigan uning Arias ekvator tomon ko'chib majbur bo'ldi. Yaqin Sharq - Ularning ba'zilari keyin, Yaqin va Yuzhny Uralda borib, bu erda rasadxonasiga bir shaharni qurgan, va. Yana bir qismi Skandinaviya va bo'ylab ko'chib Valdai tepadan. Dravidians - hind madaniyat va din shakllantirishda Janubi-Sharqiy Osiyoni etdi va keyinchalik bu joylarda mahalliy aholisi bilan aralash uchinchi filiali, ishtirok etdi. Aslida, Vedism - qadimiy Hindiston eng qadimgi din - Hinduizmga dastlabki bosqichi hisoblanadi. Bu mamlakat bo'ylab barcha tarqatilgan, lekin faqat bir qismi emas, - Uttar va Sharqiy Panjobda. Rasmiy taxminga ko'ra, u erda va Vedism tug'ildi. Bu din tarafdorlari uchun bir butun va uning qismlari va ba'zi ijtimoiy hodisa sifatida tabiatning butun hamdu sano ajralib turadi. Vedism xudolar ochiq-oydin vakillari emas mavjud. Yer, osmon va oraliq maqsad - jahon uch asosiy qismga bo'lindi antarizhnu (slavyan haqiqatga to'g'ri Navyu va solishtirish). Bu olamlarning har bir muayyan xudolarga javob. Ardoqlaydigan va asosiy ijodkor - Purusha.t'asining Hind va Gang daryolari vodiylarining bir qismini egallagan. Iqlimining issiqligi va keng yoyilib oqadigan daryolar suv bilan birga serunum loyqani oqizib kelishi dehqonchilik vujudga kelishi va rivoj topishi uchun imkoniyat yaratdi. Himolay tog'lari shimoli-sharqdan dushmanlar va sovuq shamollar tajovuzidan o'ziga xos tabiiy «mudofaa devori» bo'lib xizmat qilgan. Gang vodiysidagi tropik o'rmonlar ulkan daraxtlar va oxenjodaro va Xarappa shaharlari Hind daryosi havzasining eng yirik shaharlari edi. Ikkala shahar ham mustahkam mudofaa devorlari bilan himoyalangan. Ko'chalar bilan biri-biridan ajratilgan mavzelerdan pishiq va xom g'ishtdan qurilgan binolar (turar joylar, omborxonalar, saroy va ibodatxonalar) topilgan. Katta va chiroyli shahar - Moxenjodaroda mohir hunarmandlar ko'p bo'lgan. Aholisining asosiy mashg'uloti dehqonchilik edi. Dehqonlar shakarqamish, paxta o'simliklarini yetishtirgan, fillarni qo'lga o'rgatishgan. Biroq miloddan avvalgi XVIII asrdan Hind daryosi vodiysi shaharlari tez-tez ro'y beruvchi toshqinlar, o'rmonlar va changalzorlar kengayishi natijasida zavolga yuz tutib, butunlay vayronaga aylanadi

Qadimgi hindlar xuddi misrliklar va bobilliklar singari tabiatning ko'pdan ko'p hodisalari qarshisida o'z edi: tropik jalalar, suv toshqinlari qurg'oqchilikdan qo'rqishar edi. Qadimgi hind rivoyatlarida aytilishicha, Quyosh xudosi har tongda oltin aravada

bosh ko'taradi. Momaqaldiroq xudosi Indra osmondagi suvni tutqunlikdan xalos etgach, Yer yuzida qurg'oqchilik poyoniga yetibdi.

tabaqalanish Hindlar ayrim xudolarni yovvoyi hayvonlar timsolida tasavvur etgan. Masalan, ular sig'ingan xudolardan biri, boshi filnikiga o'xshagan donishmandlik xudosi Ganesha bo'lgan. Sigir hindlar orasida muqaddas hayvon hisoblanib, uni o'ldirish taqiqlangan. Hindlar jon bir tanadan boshqasiga ko'chib o'tishiga e'tiqod qilishgan. Ular vafot etganidan keyin odam butunlay o'lmaydi, balki boshqa bir mavjudotga aylanib, o'z tashqi qiyofasini o'zgartiradi, hayvonga, qumursqaga va o'simlikka aylanadi, deb hisoblashgan.

Qadimgi hindlar qanday yumushlar bilan shug'ullanishiga qarab to'rt guruhga ajratilgan edi. Bu tabaqalar kasta yoki varna deb atalgan, jumladan: kohinlar – braxmanlar (hind ruhoniylari), jangchilar – kshatriylar, dehqon, hunarmand va savdogarlar – vayshilar, xizmatkorlar va qullar – shudralardan iborat bo'lgan.

Hindlarning e'tiqodicha, tabaqalardan har birini oliy xudo Braxma o'z jismining qaysidir bir qismidan dunyoga keltirgan ekan.

Masalan, kohinlar uning og'zidan chiqqan, jangchilar qo'llaridan, dehqonlar qovurg'asidan, xizmatkorlar esa Braxmaning tovonidan yaratilgan, deb hisoblangan. Bolalar hamisha ota-onalari tabaqasiga mansub deb topilgan. Bir tabaqadan boshqasiga o'tishning ham iloji bo'lmagan. Turli kastalarga mansub odamlar o'rtasida nikohga ham yo'l qo'yilmagan. Tabaqalardan birortasiga ham mansub bo'lmaganlarni esa «chandal», ya'ni «hazar qilindiganlar» deyishgan. «Chandallar» kastalarga mansub odamlar bilan birga bir uyda yashay olmasdi, ular bilan bir dasturxonga o'tirish taqiqlangan. rang-barang o'simliklarga boy bo'lgan,

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. ABDUJABBOR KABIROV. QADIMGI SHARQ TARIXI TOSHKENT 2016
2. RAJABOV RAVSHAN JAHON TARIXI 1 QISM .RAJABOV RAVSHAN TOSHKENT YANGI ASR AVLODI.
3. F.BOYNAZAROV QADIMGI DUNYO TARIXI.TOSHKENT 2002.
4. VSEVOLOD AVDIYEV QADIMGI SHARQ TARIXI TOSHKENT 1964.
5. ANATOLIY SAGDULLAYEV QADIMGI SHARQ TARIXI.
6. Begaliyev, N., Xumoyun, A., & Shahlo, S. (2024). RTA OSIYO GIDROTEXNIKA INSHOOTLAR TARIXI SARDOBA VA KORIZLAR MISOLIDA. UNIVERSAL JOURNAL OF LAW, FINANCE AND APPLIED SCIENCES, 2(9), 57-62.
7. Бегалиев, Н. (2024). БУХОРО–ҚАРШИ САВДО ЙЎЛИДА ЖОЙЛАШГАН САРДОБАЛАР. Science and innovation, 3(Special Issue 3), 141-144.
8. Begaliyev, N. X. (2022). ETNOLOGIK TADQIQOTLARDA TERMINOLOGIYA MUAMMOSI. Oriental Journal of Social Sciences, 2(2), 69-72.
9. Otamurodov, D. (2024). IMOM BUXORIY - BUYUK MUHADDIS ALLOMA. YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).
10. Sobit, K. (2023). THE LAUNCH OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL EVENTS IN THE NEIGHBORHOODS OF SHAHRISABZ CITY. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(1), 398-401.

11. Sunnatovich, Q. I., & Sobit, K. (2023). VARGANZA QISHLOG‘IDAN TOPILGAN YODGORLIKLAR TARIXI (I-XV ASRLAR). JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING, 2(9), 33-35.
12. Bobokulovna, Q. F. (2024). RESPUBLIKA “TADBIRKOR AYOL” UYUSHMASINING AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOLANTIRISHDAGI ROLI. TADQIQOTLAR. UZ, 35(1), 111-113.
13. Qanoatova, F. (2024). TURIZM RESURSLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINING AHAMIYATI. YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).
14. Tolibov, N. (2024). EKOTURIZM SOHASIDA TARIXIY JOYLAR VA OBIDALARNING AHAMIYATI. YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).
15. Nurillaevich O. B. et al. Factors Of The Formation Of Ecological Culture In The Education And Training System //Journal of Pharmaceutical Negative Results. – 2022. – C. 984-989.
16. Aralovna O. G. et al. Ecological globalization and its social place in the globalization system of processes //Journal of Survey in Fisheries Sciences. – 2023. – T. 10. – №. 1S. – C. 5000-5006.
17. Ayonovna A. S. The Need for the Formation of Environmental Education and Upbringing in Young People in the Conditions of Environmental Globalization //Global Scientific Review. – 2023. – T. 13. – C. 7-10.
18. Ayonovna A. S., Xudoyberdi o‘g‘li P. L. EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA EKOLOGIK OMIL TUSHUNCHASI ‘ //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 40. – №. 4. – C. 135-139.
19. Ayonovna A. S., Xudoyberdi o‘g‘li P. L. EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA EKOLOGIK OMIL TUSHUNCHASI ‘ //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 40. – №. 4. – C. 135-139.
20. Otamurodov, D. (2024). IMOM BUXORIY - BUYUK MUHADDIS ALLOMA. YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).